

TFRS 9 เครื่องมือทางการเงิน : The Simplified Approach

ตัวอย่าง การคำนวณการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน โดยวิธีอย่างง่าย

รวบรวมโดย : คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี

ตัวอย่างการวัดมูลค่าค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ของสินทรัพย์ทางการเงินด้วยวิธีอย่างง่าย

วิธีการอย่างง่ายตามย่อหน้า 5.5.15 ของ TFRS 9

- ให้ถือปฏิบัติกับลูกหนี้การค้า ลูกหนี้ตามสัญญาเช่า และสินทรัพย์ที่เกิดจากสัญญา
- โดยรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดอายุเสมอ

ขั้นตอนในการพิจารณาการวัดมูลค่า - “ค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิตด้วยวิธีอย่างง่าย (Simplified Model)”

1

การพิจารณาข้อมูลผลขาดทุนด้านเครดิตจากประสบการณ์ในอดีต

2

การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate)

3

การคำนวณค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (impairment loss) ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ขั้นตอนที่ 1 การพิจารณาข้อมูลผลขาดทุนด้านเครดิตจาก ประสบการณ์ในอดีต

- การนำผลขาดทุนด้านเครดิตจากประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำ “ตารางการตั้งสำรอง” (provision matrix) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งตามย่อหน้าที่ ข 5.5.35 ของ TFRS 9 อนุญาตให้ใช้ข้อมูลประกอบในทางปฏิบัติ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ .....

1.1 การแบ่งกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน

- ธรรมชาติของลูกค้าแต่ละประเภทมีคุณลักษณะ และความเสี่ยงด้านเครดิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นการนำอัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้เพียงอัตราเดียวมาประยุกต์ใช้อาจจะไม่สะท้อนมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม
- ดังนั้นจึงควรมีการจัดกลุ่มของลูกค้าการค้ำเป็น“กลุ่ม” (Segment) เพื่อสะท้อนถึงปัจจัยการรับชำระหนี้ของลูกค้าการค้ำแต่ละ“กลุ่ม” และความสูญเสียด้านเครดิตที่คล้ายคลึงกัน

1.1 การแบ่งกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน (ต่อ)

การแบ่งลูกหนี้เป็น“กลุ่ม”ขึ้นอยู่กับแต่ละคุณลักษณะของแต่ละกิจการไป ตัวอย่างเช่น

- แบ่ง“กลุ่ม”ลูกหนี้ตามภูมิศาสตร์ เช่น ลูกหนี้ในประเทศ และ ลูกหนี้ต่างประเทศ
- แบ่ง“กลุ่ม”ลูกหนี้ตามภูมิภาค เช่น กลุ่มลูกหนี้ในเมือง และ กลุ่มลูกหนี้เขตชนบท
- แบ่ง“กลุ่ม”ลูกหนี้ตามลักษณะเชิงธุรกิจ เช่นกลุ่มลูกหนี้รายย่อย (Retail customer) และ กลุ่มลูกหนี้นิติบุคคล (Commercial customer)
- แบ่ง“กลุ่ม”ตามช่องทางจัดจำหน่าย เช่น ลูกหนี้ที่เป็นการค้าสมัยใหม่ (Modern trade) และ ลูกหนี้ที่เป็นการค้าแบบดั้งเดิม (Tradition trade)

1.2 การหาอัตราส่วนการผิตนัดชำระหนี้ (default rate)

อัตราส่วนการผิตนัดชำระหนี้ได้มาจากประสบการณ์อันเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีต (Historical data) ของกิจการเอง โดยการเลือกช่วงระยะเวลาของข้อมูลในอดีต โดยต้องคำนึงถึงช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่สั้นหรือยาวเกินไปเพื่อสะท้อนสภาพการณ์รับชำระหนี้ในปัจจุบัน จากนั้นทำการจัดชั้นอายุของลูกค้าหนี้ เพื่อคำนวณอัตราผิตนัดชำระหนี้ (default rate)

ในตัวอย่างนี้จะแสดงวิธีการคำนวณอัตราส่วนการผิตนัดชำระหนี้ (default rate) 3 วิธี

ตัวอย่าง วิธีการคำนวณอัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้ (default rate)

แบบ ก.

แบบอัตราการ
เลื่อนชั้นอายุของ
ลูกหนี้ (Rolling
credit rate method)

แบบ ข.

แบบอัตราส่วน
สูญเสียด้านเครดิต
ของชั้นอายุของชั้น
ลูกหนี้ (Credit Loss
method)

แบบ ค.

แบบค่าเผื่อหนี้สงสัยจะ
สูญวิธีเฉพาะเจาะจง
(Specific method) และ
การพิจารณาตาม
นโยบายของบริษัท

ขั้นตอนที่ 1/ ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบอัตราการเลื่อนชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Rolling credit rate method)

ตารางที่ 1

แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	ภาระหนี้ (บาท)		Roll Rate	Default Rate	หมายเหตุ : สูตรการคำนวณ Roll rate และ Default Rate ของเดือนมกราคม 2562
	31 ธค.61	31 มค.62	ธค.-มค.	ธค.-มค.	
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	21,000,000	21,500,000		0.50%	Default rate = 2.67% X 18.78% = 0.50%
เกินกำหนดชำระ					
1-30 วัน	500,000	560,000	2.67%	18.78%	Roll rate = 560,000/21,000,000 = 2.67% Default rate = 61.00% X 30.79% = 18.78%
31-60 วัน	450,000	305,000	61.00%	30.79%	Roll rate = 305,000/500,000 = 61.00% Default rate = 66.67% X 46.18% = 30.79%
61-90 วัน	300,000	300,000	66.67%	46.18%	Roll rate = 300,000/450,000 = 66.67% Default rate = 70.00% X 65.97% = 46.18%
91-120 วัน	240,000	210,000	70.00%	65.97%	Roll rate = 210,000/300,000 = 70.00% Default rate = 79.17% X 83.33% = 65.97
121-150 วัน	120,000	190,000	79.17%	83.33%	Roll rate = 190,000/240,000 = 79.17% Default rate = 83.33% X 100% = 83.33%
เกินกว่า 150 วัน **	150,000	200,000	83.33%	100.00%	Roll rate = (200,000-(150,000-50,000*))/120,000 = 83.33% Default rate = 100.00% **
รวม	22,760,000	23,265,000			

หมายเหตุ : * ในระหว่างเดือนมกราคม 2562 มีการ Write-off ลูกหนี้จำนวน 50,000 บาท

** ยอดเกินกำหนดชำระเกินกว่า 150 วัน ขึ้นไปถือเป็นจำนวนเงินส่วนสูญเสียด้านเครดิตที่เกิดขึ้น (ตามสมมติฐานเบื้องต้นต้องตั้งค่าเผื่อการค้อยค่าในจำนวนเงินที่เพียงพอหรือเกือบทั้งจำนวน) สมมติสูญเสีย 100%

ขั้นตอนที่ 1/ ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบอัตราการเลื่อนชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Rolling credit rate method) - ต่อ

ตารางที่ 2

แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	ภาระหนี้ (บาท)		Roll Rate	Default Rate	หมายเหตุ : สูตรการคำนวณ Roll rate และ Default Rate ของเดือน กุมภาพันธ์ 2562
	31 มค.62	28 กพ.62	มค.-กพ.	มค.-กพ.	
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	21,500,000	22,000,000		0.64%	Default rate = 2.92% X 21.95% = 0.64%
เกินกำหนดชำระ					
1-30 วัน	560,000	627,000	2.92%	21.95%	Roll rate = 627,000/21,500,000 = 2.92% Default rate = 60.71% X 36.15% = 21.95%
31-60 วัน	305,000	340,000	60.71%	36.15%	Roll rate = 340,000/560,000 =60.71% Default rate = 73.77% X 49.00% = 36.15%
61-90 วัน	300,000	225,000	73.77%	49.00%	Roll rate = 225,000/305,000 = 73.77% Default rate = 76.67% X 63.91% = 49.00%
91-120 วัน	210,000	230,000	76.67%	63.91%	Roll rate = 230,000/300,000 = 76.67% Default rate = 80.95% X 78.95% = 63.91%
121-150 วัน	190,000	170,000	80.95%	78.95%	Roll rate = 170,000/210,000 = 80.95% Default rate = 78.95% X 100% = 78.95%
เกินกว่า 150 วัน**	200,000	290,000	78.95%	100.00%	Roll rate = (290,000-(200,000-60,000*))/190,000 = 78.95% Default rate = 100.00% **
รวม	23,265,000	23,882,000			

หมายเหตุ: * ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2562 มีการ Write-off ลูกหนี้จำนวน 60,000 บาท

** ยอดเกินกำหนดชำระเกินกว่า 150 วัน ขึ้นไปถือเป็นจำนวนเงินส่วนสูญเสียด้านเครดิตที่เกิดขึ้น (ตามสมมติฐานเบื้องต้นต้องตั้งค่าเผื่อการด้อยค่าในจำนวนเงินที่เพียงพอหรือเกือบทั้งจำนวน)สมมติสูญเสีย 100%

ขั้นตอนที่ 1/ ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบอัตราการเลื่อนชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Rolling credit rate method) – ต่อ

ตารางที่ 3

แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	ภาระหนี้ (บาท)		Roll Rate	Default Rate	หมายเหตุ : สูตรการคำนวณ Roll rate และ Default Rate ของเดือน มีนาคม 2562
	28 กพ.62	31 มค.62	กพ.-มีค.	กพ.-มีค.	
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	22,000,000	22,500,000		0.58%	Default rate = 3.18% X 18.17% = 0.58%
เกินกำหนดชำระ					
1-30 วัน	627,000	700,000	3.18%	18.17%	Roll rate = 700,000/22,000,000 = 3.18% Default rate = 57.42% X 31.65% = 18.17%
31-60 วัน	340,000	360,000	57.42%	31.65%	Roll rate = 360,000/627,000 = 57.42% Default rate = 65.00% X 48.70% = 31.65%
61-90 วัน	225,000	221,000	65.00%	48.70%	Roll rate = 221,000/340,000 = 65.00% Default rate = 75.56% X 64.45% = 48.70%
91-120 วัน	230,000	170,000	75.56%	64.45%	Roll rate = 170,000/225,000 = 75.56% Default rate = 78.26% X 82.35% = 64.45%
121-150 วัน	170,000	180,000	78.26%	82.35%	Roll rate = 180,000/230,000 = 78.26% Default rate = 82.35% X 100% = 82.35%
เกินกว่า 150 วัน **	290,000	350,000	82.35%	100.00%	Roll rate = (350,000-(290,000-80,000*))/170,000 = 82.35% Default rate = 100.00% **
รวม	23,882,000	24,481,000			

หมายเหตุ : * ในระหว่างเดือนมีนาคม 2562 มีการ Write-off ลูกหนี้จำนวน 80,000 บาท

** ขอดเกินกำหนดชำระเกินกว่า 150 วัน ขึ้นไปถือเป็นจำนวนเงินส่วนสูญเสียด้านเครดิตที่เกิดขึ้น (ตามสมมติฐานเบื้องต้นต้องตั้งค่าเพื่อการด้อยค่าในจำนวนเงินที่เพียงพอหรือเกือบทั้งจำนวน)สมมติสูญเสีย 100%

ขั้นตอนที่ 1/ ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบอัตราการเลื่อนชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Rolling credit rate method) – ต่อ

ตารางที่ 4

แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	Default Rate			Average Historical Default Rate
	ชค.-มค.	มค.-กพ.	กพ.-มีค.	
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	0.50%	0.64%	0.58%	0.57%
เกินกำหนดชำระ				
1-30 วัน	18.78%	21.95%	18.17%	19.63%
31-60 วัน	30.79%	36.15%	31.65%	32.86%
61-90 วัน	46.18%	49.00%	48.70%	47.96%
91-120 วัน	65.97%	63.91%	64.45%	64.78%
121-150 วัน	83.33%	78.95%	82.35%	81.54%
เกินกว่า 150 วัน	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

วิธีคำนวณอัตราการเลื่อนชั้นอายุของลูกหนี้ Rolling credit rate (Roll rate)

(ข้อมูลในช่อง ธค.61-มค.62 – ตารางที่ 1)

- ก. การเลื่อนชั้นจาก Not Overdue เป็น 1-30 วัน Roll rate = 2.67% หมายถึง ในชั้นหนี้ Not Overdue มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป = $560,000/21,000,000 = 2.67\%$ (มค 2562 = 560,000 มาจากหนี้ ธค 2561 = 21,000,000)
- ข. การเลื่อนชั้นจาก 1-30 วัน เป็น 31-60 วัน Roll rate = 61.00% หมายถึง ในชั้นหนี้ 1-30 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป = $305,000/500,000 = 61.00\%$ (มค 2562 = 305,000 มาจากหนี้ ธค 2561 = 500,000)
- ค. การเลื่อนชั้นจาก 31-60 วัน เป็น 61-90 วัน Roll rate = 66.67% หมายถึง ในชั้นหนี้ 31-60 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป = $300,000/450,000 = 66.67\%$ (มค 2562 = 300,000 มาจากหนี้ ธค 2561 = 450,000)

วิธีคำนวณอัตราการเลื่อนชั้นอายุของลูกหนี้ Rolling credit rate (Roll rate)

(ข้อมูลในช่อง ธค.61-มค.62 – ตารางที่ 1) , ต่อ

- ง. การเลื่อนชั้นจาก 61-90 วัน เป็น 91-120 วัน Roll rate = 70.00% หมายถึง ในชั้นหนี้ 61-90 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป = $210,000/300,000 = 70.00\%$ (มค 2562 = 210,000 มาจากหนี้ ธค 2561 = 300,000)
- จ. การเลื่อนชั้นจาก 91-120 วัน เป็น 121-150 วัน Roll rate = 79.17% หมายถึง ในชั้นหนี้ 91-120 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป = $190,000/240,000 = 79.17\%$ (มค 2562 = 190,000 มาจากหนี้ ธค 2561 = 240,000)
- ฉ. การเลื่อนชั้นจาก 121-150 วัน เป็น มากกว่า 150 วัน Roll rate = 83.33% ในชั้นหนี้ 121-150 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป = $(200,000 - (150,000 - 50,000))/120,000 = 83.33\%$ (100,000/120,000)

วิธีคำนวณอัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้ (default rate)

(ข้อมูลในช่อง ธค.61-มค.62 – ตารางที่ 1)

- ก. สมมติให้ บริษัทพิจารณาตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเมื่ออายุหนี้มากกว่า 150 วัน Loss rate = 100%
- ข. การเลื่อนชั้นจาก 121-150 วัน เป็น มากกว่า 150 วัน Roll rate = 83.33% หมายถึง ในชั้นหนี้ 121-150 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป 83.33% และในชั้นหนี้ที่มากกว่า 150 วัน มี loss rate 100% ดังนั้น ในชั้น 121-150 วันจึงมี Loss rate = $83.33\% \times 100\% = 83.33\%$
- ค. การเลื่อนชั้นจาก 91-120 วัน เป็น 121-150 วัน Roll rate = 79.17% หมายถึง ในชั้นหนี้ 91-120 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป 79.17% และในชั้นหนี้ 121-150 วัน มี loss rate 83.33% ดังนั้น ในชั้น 91-120 วันจึงมี Loss rate = $79.17\% \times 83.33\% = 65.97\%$
- ง. การเลื่อนชั้นจาก 61-90 วัน เป็น 91-120 วัน Roll rate = 70.00% หมายถึง ในชั้นหนี้ 61-90 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปชั้นต่อไป 70.00% และในชั้นหนี้ 91-120 วัน มี loss rate 65.97% ดังนั้น ในชั้น 61-90 วันจึงมี Loss rate = $70.00\% \times 65.97\% = 46.18\%$

วิธีคำนวณอัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้ (default rate)

(ข้อมูลในช่อง ธค.61-มค.62 – ตารางที่ 1), ต่อ

- จ. การเลื่อนขั้นจาก 31-60 วัน เป็น 61-90 วัน Roll rate = 66.67% หมายถึง ในขั้นหนี้ 31-60 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปขั้นต่อไป 66.67% และในขั้นหนี้ 61-90 วัน มี loss rate 46.18% ดังนั้น ในขั้น 31-60 วัน จึงมี Loss rate = $66.67\% \times 46.18\% = 30.79\%$
- ฉ. การเลื่อนขั้นจาก 1-30 วัน เป็น 31-60 วัน Roll rate = 61.00% หมายถึง ในขั้นหนี้ 1-30 วัน มีโอกาสค้างหนี้ไปขั้นต่อไป 61.00% และในขั้นหนี้ 31-60 วัน มี loss rate 30.79% ดังนั้น ในขั้น 1-30 วันจึงมี Loss rate = $61.00\% \times 30.79\% = 18.78\%$
- ช. การเลื่อนขั้นจาก Not Overdue เป็น 1-30 วัน Roll rate = 2.67% หมายถึง ในขั้นหนี้ Not Overdue มีโอกาสค้างหนี้ไปขั้นต่อไป 2.67% และในขั้นหนี้ 1-30 วัน มี loss rate 18.78% ดังนั้น ในขั้น Not Overdue จึงมี Loss rate = $2.67\% \times 18.78\% = 0.50\%$

ขั้นตอนที่ 1/ ตัวอย่างตามแบบ ข. แบบอัตราส่วนสูญเสียด้านเครดิตของชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Credit Loss method)

คำนวณอัตราส่วนการผิณัดชำระหนี้ (default rate) ได้ ดังนี้;

บริษัทได้ทำการวิเคราะห์ระยะเวลาการรับชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยเก็บข้อมูลการรับชำระหนี้ของลูกค้านับจากวันที่ที่ออกไปแจ้งหนี้ ตามระยะเวลาเครดิตที่บริษัทให้ จนได้รับชำระหนี้ ตลอดปีที่ทำการศึกษา โดยในปีที่ทำการศึกษา มียอดออกไปแจ้งหนี้จำนวน 20,000,000 บาท และระยะเวลาที่ได้รับชำระหนี้ตามระยะเวลาเครดิตที่ให้แบ่งตามอายุลูกหนี้คงค้าง โดยสมมติว่าในปีที่ทำการศึกษามีลูกหนี้ที่ไม่ได้รับชำระหนี้หนึ่งปีเป็น “หนี้สูญทั้งหมด” เรียกว่า **ส่วนสูญเสียด้านเครดิต** จากนั้น ให้นำ **ส่วนสูญเสียด้านเครดิต** ไปหารในและช่วงชั้นอายุของลูกหนี้ เป็น **อัตราส่วนการผิณัดชำระ** แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

ระยะเวลาหลังจากออกไปแจ้งหนี้	จำนวนรับชำระ เงินในแต่ละ ช่วงเวลา (หน่วย พันบาท)	จำนวนรับชำระ สะสม (หน่วย พันบาท)	จำนวนที่ยังไม่ได้ รับชำระสะสม (หน่วย พันบาท)
ในระยะเวลาเครดิต (0-30 วัน)	7,500	7,500	(2) 12,500
31-60 วัน	6,800	14,300	(3) 5,700
61-180 วัน	3,000	17,300	(4) 2,700
180-360 วัน	2,200	19,500	(5) 500
มากกว่า 360 วัน	500 (ตัดจำหน่าย จากบัญชี)	19,500	500 (ตัดจำหน่าย จากบัญชี)
รวม	(1) 20,000		

ระยะเวลาที่รับชำระ (หน่วย พันบาท)	ยอดลูกหนี้ ที่ยังไม่ได้รับชำระ (ก)	ส่วนสูญเสีย ด้านเครดิต ที่เกิดขึ้น	อัตราส่วน การผิณัด ชำระหนี้
ในระยะเวลาเครดิต (0-30 วัน)	(1) 20,000	500	2.5%
31-60 วัน	(2) 12,500	500	4.0%
61-180 วัน	(3) 5,700	500	8.8%
180-360 วัน	(4) 2,700	500	18.5%
มากกว่า 360 วัน	(5) 500	500	100%

(ก) หมายถึง ยอดลูกหนี้ที่ยังไม่ได้รับชำระในแต่ละช่วง โดยไม่มีการรับชำระเงินในแต่ละช่วงนั้นๆ มาหักออก

หมายเหตุ : ในการคำนวณ “ค่าเผื่อการด้อยค่าด้านเครดิต” ณ วันสิ้นงวดบัญชี (วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน) ให้นำ “อัตราส่วนการผิณัดชำระหนี้” ในตาราง 5 (หลังปรับปรุงด้วย Forward looking แล้ว) ไปเป็นอัตราส่วนในการคำนวณค่าเผื่อฯ ของแต่ละชั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 1/ ตัวอย่างตามแบบ ค. แบบค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญวิธีเฉพาะเจาะจง (Specific Method) และการพิจารณาตามนโยบายของบริษัท

ตารางที่ 6
(หน่วย: พันบาท)

แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	วันที่ 31 ธันวาคม 2561		
	ยอดคงค้าง	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ยอดคงค้างสุทธิ
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	7,500	-	7,500
เกินกำหนดชำระ			
1-60 วัน	6,800	-	6,800
61-180 วัน	3,000	200	2,800
181-360 วัน	2,200	100	2,100
มากกว่า 360 วัน **	500	500	-
รวม	20,000	800	19,200

- ก. ลูกหนี้ในกลุ่ม 61-180 วัน มีลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระหนี้ทั้งสิ้น 200 บาท
- ข. ลูกหนี้ในกลุ่ม 181-360 วัน มีลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระหนี้ทั้งสิ้น 100 บาท
- ค. ลูกหนี้ในกลุ่มมากกว่า 360 วัน ถือเป็นจำนวนเงินส่วนสูญเสียด้านเครดิตที่เกิดขึ้น (ตามสมมติฐานเบื้องต้นต้องตั้งค่าเผื่อการด้อยค่าในจำนวนเงินที่เพียงพอ หรือเกือบทั้งจำนวน) สมมติสูญเสีย 100% = 500 บาท
- ง. บริษัทจึงตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญทั้งสิ้น 800 บาท

ขั้นตอนการพิจารณา

1

การพิจารณาข้อมูลผลขาดทุนด้านเครดิตจากประสบการณ์ในอดีต

2

การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate)

3

การคำนวณค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (impairment loss) ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate)

- Forward-looking information หมายถึงข้อมูลที่อาจเป็นปัจจัยที่กระทบต่ออัตราความสูญเสียด้านเครดิตในอนาคต
- กิจการควรพิจารณาข้อมูลในอนาคตที่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนการผิคนัดชำระหนี้ที่ได้มาจากประสิทธิภาพอันเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีต ที่ตรงกับแต่ละส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินของกิจการ
- ได้แก่ กลุ่มลูกค้ารายย่อย อัตรา GDP ของประเทศที่ลดลง หรืออัตราการว่างงานเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การชำระหนี้ของลูกค้า
- ถ้าอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นอาจจะทำให้ลูกค้ารายย่อยส่วนหนึ่งมีอาจดำรงความสามารถในการชำระหนี้ได้ ทำให้มีความเสี่ยงด้านเครดิตเพิ่มขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate), ต่อ

- **หรือ** กรณีกลุ่มลูกค้านิติบุคคล อัตรา GDP ของประเทศที่ลดลง หรืออัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย หรือเหตุการณ์ภัยพิบัติจากสิ่งแวดล้อมและโรคภัยไข้เจ็บ (ดูภาคผนวก 2) จะเป็นปัจจัยทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ภาคเอกชนลดลง เป็นต้น
- ควรพิจารณาถึงข้อมูลลูกหนี้ที่มีความสมเหตุสมผลและสามารถสนับสนุนได้ และที่สามารถหาได้ โดยไม่ใช้ต้นทุนหรือความพยายามที่มากเกินไป และเกี่ยวข้องกับภาระประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นซึ่งรวมถึงผลกระทบของการชำระเงินก่อนครบกำหนด
- ข้อมูลที่ใช้ควรรวมปัจจัยเฉพาะของลูกค้าหนี้ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป และการประเมินทิศทางทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ณ วันที่รายงาน

ขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate), ต่อ

- ในบางกรณีข้อมูลที่มีความสมเหตุสมผลและมีข้อสนับสนุนได้ดีที่สุดสามารถเป็นข้อมูลในอดีตที่ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขได้ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลในอดีต และ
- เมื่อคำนวณ โดยเปรียบเทียบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ณ วันที่รายงานและคุณลักษณะต่าง ๆ ของเครื่องมือทางการเงินควรถูกพิจารณา
- การประมาณการเปลี่ยนแปลงผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นนั้นควรจะถูกสะท้อนและสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่สามารถหาได้

ขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate), ต่อ

- เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราการว่างงาน ราคาอสังหาริมทรัพย์ ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ สถานะของการชำระเงิน หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลขาดทุนด้านเครดิต สำหรับเครื่องมือทางการเงิน หรือกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน และระดับความรุนแรงของความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น
- กิจการควรทบทวนวิธีการและสมมติฐานต่าง ๆ ที่ใช้ในการประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำ เพื่อลดความแตกต่างระหว่างค่าประมาณและผลขาดทุนด้านเครดิตที่เกิดขึ้นจริง
- โดยกิจการต้องศึกษาหลักการใน TFRS 9 ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาข้อมูลที่มีความสมเหตุสมผลและสามารถสนับสนุนได้ประกอบกับการนำไปปฏิบัติ (อ้างอิง TFRS 9 ย่อหน้าที่ ข5.5.49 ถึง ข5.5.54)

ตารางที่ 7

Forward-looking information	ดัชนี 1	ดัชนี 2	ดัชนี 3
ปี 1	115	116	4%
ปี 2 (คาดการณ์)	118	120	5%
Forward-looking factor	$1 + (118 - 115) / 118$	$1 + (120 - 116) / 120$	$1 + (5\% - 4\%)$
	= 1.0254	= 1.0333	= 1.01
Combined factor (ผลคูณ)			= 1.0702

หมายเหตุ : ค่าดัชนี (index) ที่สูงขึ้น ส่งผลให้ default rate เพิ่มขึ้น

ตามตัวอย่างข้างต้น คำนวณอัตราค้อยค่า (Impairment rate) ได้ดังนี้ ;

ขั้นตอนที่ 2/ ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบอัตราการเลื่อนชั้นอายุของลูกค้า (Rolling credit rate method)

คำนวณ **“Impairment rate”** โดยนำข้อมูล Average Historical Default Rate จากตารางที่ 4 คูณด้วย Forward-looking factor

	(ผลจากตารางที่ 4)	(ผลจากตารางที่ 7)	ตารางที่ 8
แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	Average Historical Default Rate	Forward Looking Factor	Impairment Rate
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	0.57%	1.0702	0.61%
เกินกำหนดชำระ			
1-30 วัน	19.63%	1.0702	21.01%
31-60 วัน	32.86%	1.0702	35.17%
61-90 วัน	47.96%	1.0702	51.32%
91-120 วัน	64.78%	1.0702	69.32%
121-150 วัน	81.54%	1.0702	87.27%
เกินกว่า 150 วัน	100.00%	1.0000	100.00%

ขั้นตอนที่ 2/ ตัวอย่างตามแบบ ข. แบบอัตราส่วนสูญเสียด้านเครดิตของชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Credit Loss method)

คำนวณ “Impairment rate” โดยการนำ Forward-looking factor โดยการวิธีทางสถิติแบบง่าย

ตัวอย่างนี้ สมมติว่าบริษัทจัดกลุ่มลูกค้ำเป็นลูกค้ำรายย่อย อัตราส่วนการเผินัดชำระหนี้มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงกับอัตราการว่างงาน โดยค่าสถิติย้อนหลังสองปี พบว่า อัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยให้การเผินัดชำระหนี้เพิ่มขึ้น

ในปี พ.ศ. 2562 อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็น 1.151% เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2561 ที่อัตราการว่างงานเป็น 1.063% ดังนั้นผู้บริหารของบริษัท จึงได้ออกมาน “ส่วนสูญเสียด้านเครดิตที่เกิดขึ้น” ด้วยสมการถดถอยอย่างง่าย ได้จำนวน “ส่วนสูญเสียทางเครดิตฯ” เพิ่มขึ้นเป็น 550,000 บาท (ตัวอย่าง จาก program Excel)

การคำนวณ Forward-looking โดยสมการถดถอยอย่างง่ายสองตัวแปร (simple linear regression - two variable) โดยสูตรในโปรแกรม Excel

ปี	หน่วย พันบาท	
	อัตราการว่างงานเฉลี่ย (Xi)	ปริมาณการสูญเสียด้านเครดิตที่เกิดขึ้น (Yi)
2554	0.655	310
2555	0.662	300
2556	0.723	350
2557	0.837	420
2558	0.886	450
2559	0.988	480
2560	1.179	550
2561	1.063	500
2562	1.151	550

(ค่าพยากรณ์จากสมการถดถอย (Regression equation) จากการใช้สูตรในโปรแกรม Excel)

สูตรคือ =FORECAST.LINEAR (cell ค่าตัวแปรต้นของจุดที่ต้องการประมาณ, ค่าช่วงของค่าตัวแปรตาม (y), ค่าช่วงของค่าตัวแปรต้น (x))

ที่มา อัตราการว่างงานเฉลี่ยแยกตามการศึกษา ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (<https://www.bot.or.th/App/BIZSHR/stat/Graph/>)

โดยตัวอย่างนี้ค่าอัตราการว่างงานของปี 2554 ถึง ปี 2561 เป็นข้อมูลจริงจากธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนเลขปี 2562 เป็นตัวอย่างการคำนวณ

ปริมาณการสูญเสียด้านเครดิต หมายถึงข้อมูลในอดีตของจำนวนเงินที่บริษัท ทำการตัดจำหน่ายหนี้สูญของยอดใบแจ้งหนี้ในแต่ละปี (ตัวอย่าง)

IFRS 9 เครื่องมือทางการเงิน : **ตัวอย่าง** การคำนวณมูลค่าที่ควรรับรู้ของสินทรัพย์ทางการเงิน เดี่ยวหรือวงเย

ขั้นตอนที่ 2/ ตัวอย่างตามแบบ ข. แบบอัตราส่วนสูญเสียด้านเครดิตของชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Credit Loss method)

คำนวณ “Impairment rate” โดยการนำ Forward-looking factor ด้วยวิธีทางสถิติแบบง่าย

ดังนั้น บริษัทได้คำนวณ “อัตราส่วนการผิคนัดชำระหนี้” ที่ปรับปรุงด้วยข้อมูลปัจจัยการคาดการณ์สภาวะการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) ได้ดังนี้

ตารางที่ 9

ระยะเวลาที่รับชำระ (หน่วย พันบาท)	ยอดลูกหนี้ที่ยัง ไม่ได้รับชำระ	ส่วนสูญเสียด้าน เครดิตที่เกิดขึ้น ปรับปรุง	อัตราส่วนการผิ คนัดชำระหนี้ที่ ทำการปรับข้อมูล ปัจจัยการ คาดการณ์ สภาวะการณ์ใน อนาคต
ในระยะเวลาเครดิต (0-30 วัน)	20,000	550	2.75%
31-60 วัน	12,500	550	4.40%
61-180 วัน	5,700	550	9.65%
180-360 วัน	2,700	550	20.37%
มากกว่า 360 วัน			100.00%

ขั้นตอนที่ 2/ ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญวิธีเฉพาะเจาะจง (Specific method) และการพิจารณาตามนโยบายของบริษัท

เนื่องจากจำนวนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่อาจจะเกิดขึ้นตามวิธีเฉพาะเจาะจง (Specific Method) และการพิจารณาตามนโยบายของบริษัท ซึ่งแสดงในตารางที่ 5 ข้างต้นเป็นข้อมูลของอดีต (ปี 2561) เป็นความสูญเสียนที่เกิดขึ้นจริงแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องนำ ผลขาดทุนมาคำนวณหาอัตราด้อยค่า (Impairment rate) เพื่อนำไปคำนวณประมาณการขาดทุนฯ ในปี 2562 เนื่องจากปี 2562 จะต้องประมาณการผลขาดทุนฯ ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Specific Method) และการพิจารณาตามนโยบายของบริษัท เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม สมมติให้จำนวนเงินการผิคนัดชำระหนี้ของกลุ่มลูกค้าของบริษัท ก. มีความสัมพันธ์กับอัตราการว่างงาน โดยพบว่าอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยให้การผิคนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้น ดังนั้นในการคำนวณค่าเผื่อการด้อยค่า (Impairment loss) ในปี 2562 จึงต้องนำอัตราการว่างงานในปี 2562 มาพิจารณาด้วย (ดูตารางที่ 12)

ขั้นตอนการพิจารณา

1

การพิจารณาข้อมูลผลขาดทุนด้านเครดิตจากประสบการณ์ในอดีต

2

การปรับปรุงข้อมูลผลขาดทุนในอดีตด้วยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคต (Forward-looking information) และคำนวณอัตราด้อยค่า (Impairment rate)

3

การคำนวณค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (impairment loss) ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ขั้นตอนที่ 3 / ตัวอย่างตามแบบ ก. แบบอัตราการเลื่อนชั้นอายุของลูกค้า (Rolling credit rate method)

ตารางที่ 10

(ผลจากตารางที่ 8)

แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	31 ธค.61 (บาท)	31 มีค.62 (บาท)	Impairment Rate	ค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิต (บาท)
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	21,000,000.00	22,500,000.00	0.61%	137,250.00
เกินกำหนดชำระ				
1-30 วัน	500,000.00	700,000.00	21.01%	147,070.00
31-60 วัน	450,000.00	360,000.00	35.17%	126,612.00
61-90 วัน	300,000.00	221,000.00	51.32%	113,417.20
91-120 วัน	240,000.00	170,000.00	69.32%	117,844.00
121-150 วัน	120,000.00	180,000.00	87.27%	157,086.00
เกินกว่า 150 วัน	150,000.00	350,000.00	100.00%	350,000.00
รวม	22,760,000.00	24,481,000.00		1,149,279.20
ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	884,450.00	1,149,279.20		
ลูกหนี้-สุทธิ	21,875,550.00	23,331,720.80		

หมายเหตุ: มีการ Write-off ลูกหนี้ในแต่ละเดือนดังนี้

- มกราคม 2562 จำนวน 50,000 บาท
- กุมภาพันธ์ 2562 จำนวน 60,000 บาท
- มีนาคม 2562 จำนวน 80,000 บาท

โดยบันทึกรายการปรับปรุง ดังนี้

Dr. ส่วนขาดทุนจากประมาณการส่วนสูญเสียด้านเครดิตของลูกค้า (งบกำไรขาดทุน)	264,829.20	
Cr. ค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของลูกค้า **		264,829.20

** (1,149,279.20-884,450.00 = 264,829.20 บาท)

Dr. หนี้สูญ (งบกำไรขาดทุน) (50,000+60,000+80,000)	190,000	
Cr. ลูกหนี้การค้า		190,000

ขั้นตอนที่ 3 / ตัวอย่างตามแบบ ข.

แบบอัตราส่วนสูญเสียด้านเครดิตของชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Credit Loss method)

สมมติให้ยอดลูกหนี้การค้าที่จัดเป็นกลุ่มเดียวกัน ณ วันที่ ในรายงานทางการเงิน มียอดคงเหลือตั้งข้อมูลตามตารางที่ 11 ให้นำอัตราส่วนการคิดน้ดชำระหนี้ที่ทำการปรับปรุงข้อมูลปัจจัยการคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคตตามที่คำนวณได้ในตารางที่ 9 มาคูณ ก็จะได้ “ค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น” ของลูกหนี้การค้า ดังนี้

ตารางที่ 11

ระยะเวลาหลังจากออกใบแจ้งหนี้ (หน่วย พันบาท)	จำนวนเงิน คงเหลือ	อัตราส่วนการคิด น้ดชำระหนี้ที่ทำการ ปรับปรุงข้อมูล ปัจจัยการ คาดการณ์ สภาพการณ์ใน อนาคต	ประมาณการส่วน สูญเสียด้าน เครดิต
ในระยะเวลาเครดิต (0-30 วัน)	800	2.75%	22.0
31-60 วัน	350	4.40%	15.4
61-180 วัน	280	9.65%	27.0
180-360 วัน	170	20.37%	34.6
มากกว่า 360 วัน	100	100.00%	100
รวม	1,700		199.0

โดยบันทึกรายการปรับปรุง ดังนี้

Dr. ส่วนขาดทุนจากประมาณการส่วนสูญเสียด้านเครดิตของลูกหนี้การค้า (งบกำไรขาดทุน)	199,000	
Cr. ค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของลูกหนี้การค้า		199,000

ขั้นตอนที่ 3 / ตัวอย่างตามแบบ ค.

แบบค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญวิธีเฉพาะเจาะจง (Specific method) และการพิจารณาตามนโยบายของบริษัท

จำนวนเงินการเผื่อนักชำระหนี้ของกลุ่มลูกค้าของบริษัท มีความสัมพันธ์กับอัตราการว่างงาน โดยพบว่าอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยให้การเผื่อนักชำระหนี้เพิ่มขึ้น และค่าสถิติของอัตราการว่างงานเฉลี่ย ในปี 2562 เท่ากับ 1.151

ดังนั้นผู้บริหารบริษัทจึงกำหนดส่วนสูญเสียด้านเครดิตที่อาจเกิดขึ้นด้วยอัตราการว่างงาน ซึ่งในปี 2562 คือ 1.151 อนุมัติลดหนี้คงค้าง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 (สุทธิจากค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ) เป็นเงิน ดังนี้

ยอดลูกหนี้การค้าที่จัดเป็นกลุ่มเดียวกัน ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 คำนวณค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิตฯ โดยวิธีอย่างง่ายได้ ดังนี้

ตารางที่ 12

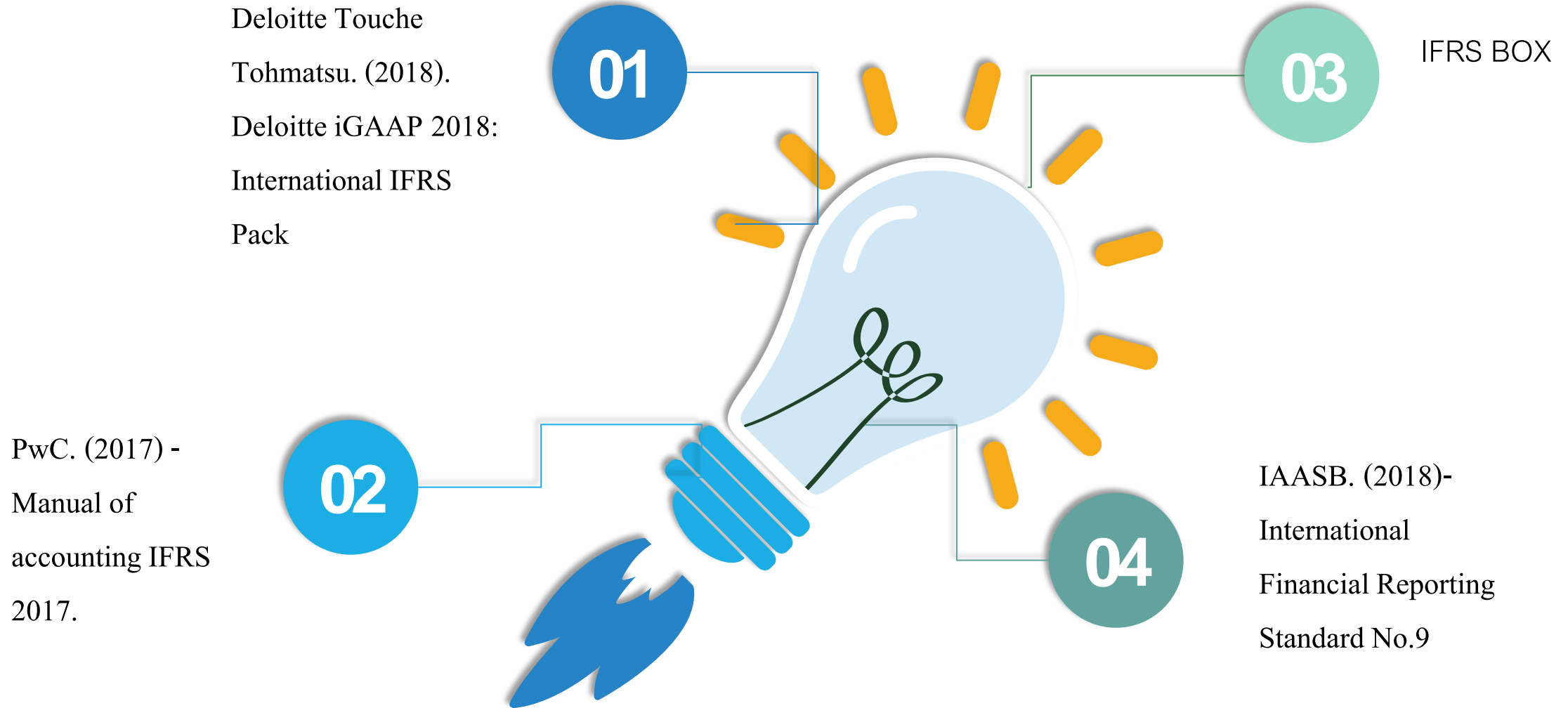
แยกตามอายุหนี้ค้างชำระ	31 ธันวาคม 2562 (พันบาท)				
	ยอดคงค้าง	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ยอดคงค้างสุทธิ	อัตราว่างงาน	ค่าเผื่อการด้อยค่าที่ปรับปรุงด้วย Forward-looking Information
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	8,000	-	8,000	1.151%	92.08
เกินกำหนดชำระ					
1-60 วัน	3,500	-	3,500	1.151%	40.29
61-180 วัน	1,800	200	1,600	1.151%	18.42
181-360 วัน	470	100	370	1.151%	4.26
มากกว่า 360 วัน **	400	400	-		-
รวม	14,170	(ก) 700	13,470		(ข) 155.04
(ก) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามวิธีเฉพาะเจาะจงและการพิจารณาตามนโยบายของบริษัท					(ก) 700.00
(ข) ปรับปรุงด้วยการคาดการณ์สถานะการณ์ในอนาคต (Forward-looking information)					(ข) 155.04
รวมค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562					855.04
รวมค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					800.00
ตั้งเพิ่มในปี 2562					55.04

โดยบันทึกรายการปรับปรุง ดังนี้

Dr. ส่วนขาดทุนจากประมาณการส่วนสูญเสียด้านเครดิตของลูกหนี้การค้า (กำไรขาดทุน)	55,040
Cr. ค่าเพื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ของลูกหนี้การค้า	55,040

ภาคผนวก

1. แหล่งอ้างอิง ปัจจัยที่กระทบต่ออัตราความสูญเสียด้านเครดิตในอนาคต (กิจการต้องเลือกใช้อย่างสม่ำเสมอ) รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงข้อมูล ดังนี้;
2. อัตราว่างงาน จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย
3. GDP จากอัตราเฉลี่ยของ หน่วยงานที่จัดทำเช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทีมข้อมูลเศรษฐกิจในประเทศ
(Office of the National Economic and Social Development Council: NESDB)
4. อัตราเงินเฟ้อ จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย
5. การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย
6. การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย
7. เหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคติดต่อ สงคราม จากแหล่งข้อมูลทางการของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

Q & A

